

GENERALUL CONSTANTIN VASILIU RĂȘCANU ȘI CLIVAJELE ISTORIEI

Elena Istrățescu

Abstract

The destiny of a man caught in the history tide. In this way could be defined the theme of this research over the life, activities and personality of the General Constantin Vasiliu Rășcanu, one of the most remarkable military commanders from the Romanian Modern Army. Participant, as a young officer, to The First World War and as General in the Second World War, he distinguished himself through his heroic facts for which he received the highest Romanian orders and medals, and also one of the most prestigious from Russia and the Soviet Union, Czechoslovakia, but also from Germany. One hundred percent product of the military education, he proved on the battle field military ingenuity and apprehension, spirit of initiative and sacrifice, courage and tenacity without borders, but also organizational talent and commander vision.

His life paradox remains that of, devoted to his last fiber of his vessel to his country and to the Royal House, had accepted the mission received from King Mihai that of collaboration, in a „Military Committee” with the communists in order to prepare the events from 23rd of August 1944, when Romania returned her armaments against the Hitlerite Germany. The distinguished general related in this way his destiny as little as he could imagine at first, The Communist Party from Romania. More details about the consequences, from a certain point dramatic of this fact, in the table of contents of this article.

Generalul Constantin Vasiliu Rășcanu a fost și rămâne una dintre cele mai controversate personalități ale istoriei mai mult sau mai puțin recente a României. Erou de cea mai aleasă ținută în Primul Război Mondial, el a ales, spre sfârșitul Celui de Al Doilea, să joace, alături de regele Mihai, dar și de comuniști, cartea sovietică. Ca militar loial regelui, nici nu avea, de altfel, de ales atâta timp cât, prin actul istoric de la 23 August 1944, acesta, care era și comandantul suprem al armatei, decisese întoarcerea armelor și trecerea de partea națiunilor angajate în lupta împotriva Germaniei naziste și a aliaților acesteia.

Istoria are însă meandre și subterane înșelătoare, marile sale linii strategice fiind slujite, nu rareori, de combinații tactice ce-și dezvăluie mult mai târziu efectele toxice, uneori dramatice. Astfel, la nivel macro, alianța marilor națiuni democratice ale Occidentului cu Uniunea Sovietică a trebuit să fie plătită, din chiar primii ani postbelici, prin reconfigurarea politică și militară a lumii în alte două mari blocuri, între care, sub cenușa războiului rece, a mornit mereu jarul unei noi conflagrații mondiale. Cealaltă mare consecință a fost abandonarea estului Europei sub ocupația unui regim, cel bolșevic, cu nimic mai puțin brutal, mai opresiv și mai totalitar decât cel nazist. Cel mai important pentru lumea occidentală s-a dovedit a fi fost faptul că, prin așa numita alianță a Națiunilor Unite, s-a putut evita pericolul „ciumei brune”. La nivelul Bucureștilor, compromisul cu „ciuma roșie” a însemnat însă nu numai sacrificarea mareșalului Ion Antonescu și a apropiaților acestuia, care încercau și ei

obținerea unui armistițiu cât mai favorabil cu Națiunilor Unite, ci și instaurarea unui regim de ocupație și de subordonare totală a țării intereselor Uniunii Sovietice. La nivel individual, precum al generalului C. Vasiliu Rășcanu, același compromis s-a soldat cu destine deviate de la traiectoria lor firească și destine zdrobite, cum a fost cazul celei mai mari părți a elitelor românești, mai ales militare, dar și cu speranțe crunt înșelate pentru mulți dintre cei ce au crezut, măcar pentru o vreme, în glasul de sirenă al propagandei comuniste.

De necrezut, dar și un om cu o educație dintre cele mai alese, cum a fost Constantin Vasiliu Rășcanu, s-a amăgit că e posibilă colaborarea cu minuscula, pe atunci, grupare comunistă adusă la putere de tancurile sovietice! Numai așa se explică faptul că o personalitate de calibrul său, cu o carieră militară de excepție și cu o veritabilă aură de erou al neamului nu numai că a acceptat postul de ministru de război în guvernul dr. Petru Groza (în fond, lupta împotriva nazismului era o cerință vitală a momentului pentru întreaga lume civilizată!), dar s-a implicat în acțiuni de propagandă comunistă și a elogiat frăția de arme și pe alte planuri dintre România și „mărețea Uniune Sovietică” Cu ce preț, în plan personal, s-a soldat o asemenea opțiune, dar și felul cum distinsul militar a fost împins pe nesimțite de evenimentele istorice în postura respectivă, vom vedea în cele ce urmează.

Dincolo de rolul jucat, la cererea regelui, în evenimentele de la 23 August, de eficacitatea cu care, în calitate de comandant al Corpului 5 de Armată Teritorial, a curățat zona petroliferă Ploiești și Valea Prahovei de trupele germane, iar mai apoi, din funcția de ministru de război, a coordonat acțiunile armatei române pe frontul antihitlerist, contrariază profund pirueta politică formulată cu oarece stângăcie, dar și cu destulă vehemență în cuvântarea rostită la 6 august 1946, cu prilejul primei comemorări de după 23 August a bătăliei de la Mărășești, când, din fața Mausoleului Eroilor, a adus nu numai un impresionant omagiu camarazilor săi căzuți în luptele din vara anului 1917, ci și un înflăcărat elogiu frăției de arme româno-ruse și prieteniei cu Uniunea Sovietică. (1)

Comemorarea de la Mărășești din 6 august 1946 fost, de fapt, o ceremonie restrânsă și austeră la care, după cum relatează a doua zi ziarul „Scânteia” (2), au participat Emil Bodnaraș, secretar general al Partidului Comunist din România, reprezentantul MS regelui Mihai I, col. adj. Petre Lazăr, precum și general de corp de armată Constantin Vasiliu Rășcanu, ministrul de război. Au fost prezenți ostașii și ofițerii din U.M. Mărășești, un grup de veterani de război decorați cu „Virtutea Militară” din filialele Tecuci și Putna, care au asigurat și garda ceremoniei, precum și un sobor de preoți. În acest cadru, generalul C. Vasiliu Rășcanu a prezentat, sub formă de discurs, un referat intitulat „29 de ani de la marea bătălie de la Mărășești, 6 august 1946”, document remarcabil prin patosul evocării evenimentului, dar și prin ardoarea pledoariei pentru noua orientare prosovietică a guvernării de la București. Manuscrisul de 15 file al acestui document, purtând antetul Ministerului de Război (Cabinetul Ministrului), se păstrează la Arhivele Naționale în fondul „general Constantin Vasiliu Rășcanu” (3). Este semnificativ că în relatarea de a doua zi din „Scânteia” sunt reproduse, în doar 17 rânduri, pasaje din „referat”, în care se evocă fugar jertfa eroilor români de la Mărășești (dar și din Munții Tatra!), insistându-se, în schimb, asupra faptului că, cităm, „aici, la Mărășești, s-a înfrățit ostașul român cu ostașul rus, aici sunt

primele începuturi al justei noastre orientări politice” Caracterul restrâns și politizat al manifestării a fost denunțat în organul de presă al Partidului Național Țărănesc, „Dreptatea” (4), în articolul intitulat „Războiul din 1916 șters din istoria fenedită”, ediția din 17 august 1946. De altfel, același cotidian (5) evoca adevărata semnificație a bătăliei de la Mărășești într-un amplu articol de fond, sub semnătura lui N. Carandino, la 8 august 1946. Prin acesta se răspundea și articolului „Mărășești, steag al democrației și independenței naționale” semnat de Nestor Ignat și apărut pe 7 august în „Scânteia” (6), care pretindea că, cităm, „astăzi (...) nu numai că avem libertatea, dar avem și datoria de a arăta marea însemnătate a luptelor de la Mărășești, așa cum nu s-a putut face nicidecum în perioada dintre cele două războaie mondiale.”

Pentru cititorul de astăzi, discursul-referat rostit de generalul Constantin Vasiliu Rășcanu, atât din postura de ministru de război, cât și aceea de veteran al Primului și Celui de al Doilea Război Mondial, rămâne impresionant, cel puțin în prima sa parte, prin forța evocării și prin sinceritatea sentimentului de recunoștință față de sacrificiul camarazilor de arme. Fără să pomenească despre faptul că el însuși, pe atunci comandant de batalion în cadrul regimentului 3 Vânători, a fost rănit grav în teribila luptă din satul Doaga, de lângă Mărășești, vorbitorul descrie acele mecanisme sufletești ce i-au făcut pe mulți dintre combatanții de la Mărășești, ca și din alte mari bătălii ale neamului, să uite de ființa proprie, să se ridice primii la luptă, să-i îmbărbăteze pe cei ce șovăie, să rostească cuvântul care trebuie în împrejurarea respectivă, sau să facă gestul ce dă sens unei porniri eroice comune. Îl evocă în acest sens pe camaradul său, căpitanul Dimitriu Florea, care, tot la Doaga, aflat în prima linie, sub atacul năpraznic al nemților, s-a ridicat în picioare și i-a îndemnat pe ostașii săi să stea neclintii și să ochească bine. În aceeași zi, cu corpul sfârtecat de un obuz, căpitanul Dimitriu îi spunea comandantului său, însuși C. Vasiliu Rășcanu, care încerca să-l ducă la ambulanță: „Lasă-mă pe mine, vezi de cei ce au rămas aci și alții ce vor fi mai folositori ca mine. Eu rămân aici” Iar camaradul-comandant, ajuns între timp general de corp de armată, nota în cuvântarea sa, încă înfiorat de o asemenea atitudine și după 29 de ani: „Și a rămas, astfel că, dacă osemintele lui sălășluiesc aici (în mausoleul de la Mărășești, n.n.), spiritul lui aleargă continuu pe acele locuri unde ne-am văzut ultima oară”. (7)

Aceeași caldă și supremă prețuire a arătat-o vorbitorul și față de caporalul gornist Vișan de la Răzoare, care, văzând compania sa că șovăiește a pleca la atac, s-a ridicat în picioare și, sub focul ucigător al dușmanului, a sunat atacul. Rezultatul? Compania a sărit din tranșee ca un singur om, iar gornistul a căzut ciuruit de gloanțe.

Ar fi putut fi evocate nenumărate alte cazuri de eroism, căci jertfele celor căzuți în vara anului 1917 pe frontul din Moldova au fost fără număr. Important este, totuși, că mesajul principal lansat de generalul Vasiliu Rășcanu la adunarea comemorativă din 6 august 1946 a fost de cinstire, în continuare, a memoriei eroilor și de a se urma neabătut pilda acestora.

A existat însă, din păcate, și acel „dar” de care am pomenit în treacăt mai sus. În momentul culminant al elogiului închinat sacrificiului de sine al eroilor de la Mărășești, vorbitorul introduce o primă referire, aparent obiectivă, la „focul năpraznic al artileriei ruse”, care i-a ajutat pe români să alunge „hoardele sălbătice ale lui Mackensen” (8) Dacă n-ar exista în partea finală a discursului sublinieri apăsate ale

frăției de arme cu armata rusă, îndemnuri de a ne arăta recunoștința veșnică față de Armata Roșie și atacuri violente la adresa celor ce se opuneau noilor orientări ale regimului prosovietic inaugurat prin guvernul dr. Petru Groza, am putea spune că referirea respectivă era firească și bine meritată. În realitate, împrejurările în care s-au desfășurat luptele de la Mărășești din iulie-august 1917 contrazic în bună parte afirmația despre frăția de arme româno-rusă din perioada respectivă. Nu se pune problema de a nega aportul armatei ruse pe frontul comun împotriva Puterilor Centrale, care își propuseseră să scoată rapid din luptă armata română, să lichideze statul român și să-și readucă pe frontul de vest trupele de elită dislocate împotriva României. Nu se poate nega faptul că întregul front oriental, din Galiția până în Balcani, avea drept pilon de rezistență armata rusă, care a suportat o bună parte a efortului de război de pe teritoriul României. Chiar la Mărășești au murit și mii de ostași ruși, între care și comandantul Corpului VIII de armată, generalul Feodor Alexandrovici Rabodaev.

Reamintim pentru cititorii mai puțin avizați că primul ministru, Ionel Brătianu, întârziase cât s-a putut mai mult intrarea României în război alături de puterile Antantei. Hotărârea de abandonare a neutralității a fost luată în vara anului 1916, după ce, împotmolită în încheștarea de la Verdun, Franța a somat România să intre în război „acum sau niciodată”, dacă-și mai dorește împlinirea visului de unitate națională prin alipirea Ardealului. Planul strategic al armatei române era acela de a pătrunde în Ardeal și a-l cucerii dinspre est și sud, cu convergența direcțiilor de atac spre Budapesta. Un asemenea plan depindea însă în mod decisiv de reluarea grabnică a ofensivei generalului rus Brusilov în Galiția, care nu a mai avut loc, de desfășurarea altor „acțiuni energice” ale Rusiei pe frontul oriental și de trimiterea a trei divizii rusești în Dobrogea, care să sprijine forțele românești împotriva celor bulgare. Cu 8 zile înaintea intrării României în război, gruparea franco-engleză de la Salonic ar fi trebuit, de asemenea, să declanșeze o ofensivă spre nord, pentru a sprijini frontul românesc din sud, ceea ce iarăși nu s-a produs în timp util pentru România. Toți acești factori de natură externă, precum și superioritatea numerică și de tehnică militară a trupelor germane și austro-ungare, sprijinite dinspre sud de Bulgaria și Turcia, au determinat înfrângerile suferite de armata română în toamna anului 1916, ocuparea vremelnică a mai mult de trei sferturi din teritoriul național, lipsurile și bolile cu care s-au confruntat armata și societatea românească în cumplita iarnă 1916-1917.

Nu se poate spune, totuși, că, în aceste grele împrejurări, România nu s-ar fi bucurat de sprijinul direct al trupelor rusești, aflate în linia întâi alături de cele românești, dar e greu de imaginat renașterea din cenușă a armatei române fără noul material de război trimis de Franța și fără importanta misiune militară și medicală. Ajutorul rusesc nu trebuie negat, dar nici exagerat: Aceasta cu atât mai mult, cu cât, în vara anului 1917, armată rusă era deja măcinată de propaganda bolșevică, ce îi îndemna pe soldați să nu se mai bată pentru interesele statului țarist, ci să adere la ideile despre lupta de clasă ale comunismului și internaționalismului proletar. Ca urmare, mase mari de soldați părăseau în debandadă linia frontului în plină luptă, românii fiind nevoiți mai mereu să preia pozițiile periclitate prin plecarea acestora. Potrivit documentelor vremii, înțepii constatau și ei uimiți că începeau lupta cu rușii și o terminau cu „dracii aceia de români”, care se băteau cu o determinare fără margini.

Înșiși ofițerilor ruși le era rușine, uneori până la lacrimi, de această situație, care tindea să se generalizeze. Din fericire, chiar în momentele decisive ale bătăliei de la Mărășești, ofițerii unei divizii rusești ce tocmai părăsise frontul și ale cărei poziții fuseseră preluate de divizia 13 română, comandată de generalul Ion Popescu, au reușit să-i convingă pe artileriștii lor să-și readucă pe poziții cele 12 baterii de artilerie. Împreună cu cele 13 baterii ale diviziei a 13-a române, artileriștii ruși au făcut prăpăd în rândurile atacatorilor germani... Această ispravă a intrat, pe buna dreptate, în istoria relațiilor militare româno-ruse, dar ea trebuie cunoscută în contextul acelei memorabile zile de august de la Mărășești, când onoarea militară a ofițerilor ruși a reușit să prevaleze asupra propagandei bolșevice.

Pe de altă parte, să nu uităm că pe frontul din Moldova anului 1917, armata rusă nu lupta nicidecum în numele frăției de arme cu românii, ci în virtutea vechilor interese ale Rusiei țariste de a stăpâni gurile Dunării pentru a domina zona Balcanilor și a strâmtorilor. Sau măcar de a limita influența altora asupra acestei părți a continentului.

Am făcut această sumară evocare a împrejurărilor în care România a participat la Primul Război Mondial pentru a semnala inconsistența motivelor pentru care unul dintre veteranii acestei crâncene confruntări militare, fostul maior, comandant de batalion, Constantin Vasiliu Rășcanu, devenit între timp general și ministru de război, a găsit de cuviință să exalte, în discursul de la 6 august 1946, frăția de arme româno-rusă și „bucuria de a ne regăsi alături de aliatul tradițional” pe drumul bolșevizării Estului Europei. Pare pur și simplu de neînțeles naivitatea sa de a crede că eroii români de la Mărășești sau din alte locuri ar fi „fost cei dintâi care ne-au trasat drumul nostru politic”, sau că „aici, la Mărășești, s-a înfrățit ostașul român cu ostașul rus, aici sunt primele începuturi ale justei noastre orientări politice și care ne-a făcut ca, în anul 1944, rege și popor să asculte glasul acestor eroi și astfel viitorul nostru să poată merge alături de viitorul sovietic de azi contra aceluiași dușman și să ne asigurăm libertatea și independența” (9). Aceeași idee revine încă și mai apăsător peste numai câteva fraze, prefigurând parcă demagogia limbajului de lemn comunist de mai târziu: „Calea care ne-au deschis-o și ne-au indicat-o acum 29 de ani eroii de aici să o urmăm și să întărim prietenia noastră cu Uniunea Sovietică; este dorința eroilor de aici, este drumul către libertate și fericirea poporului român” Aceasta ca și când, înainte de a-și da jertfa supremă, cei căzuți la datorie ar fi avut premoniții comuniste, când, în realitate, ostașii români erau profund rebarbativi la propaganda bolșevică pe care numeroșii agitatori ruși încercau să o facă, pe front, și în rândurile românilor! Dar apogeul politizării primei adunări comemorative postbelice de la Mărășești este atins în frazele finale, în care generalul Vasiliu Rășcanu apostrofează cu asprime „clica de nemernici care încearcă să arunce sămânța discordiei în popor”, îndemnându-i, totodată pe cei prezenți la ceremonie să-i zdrobească pe „cei învechiți în rele și cu moravurile trecutului odios” (...), „să facă zid în jurul guvernului de astăzi” etc., etc.(10)

Care să fi fost însă resorturile intime ce-l vor fi împins pe un ofițer de elită al armatei române să devină un asemenea promotor de lux al comunismului în România? Chiar și din postura sa de ministru de război, este greu, chiar imposibil de stabilit dacă și cât știa despre trocul ordinar prin care, în zilele de 9-11 octombrie 1944, la

Moscova, Winston Churchill îi vânduse, efectiv, lui Stalin România în schimbul menținerii influenței britanice asupra Greciei. (11) Ca membru al guvernului dr. Petru Groza, generalul Vasiliu Rășcanu cunoștea, în schimb, cum nu se poate mai bine presiunea cismeii sovietice de pe grumazul României, ca și tăria pumnului lui Vâșinski... Asemenea întregii clase politice comuniste de la București, el nu depășise spaima în fața colosului de la Răsărit nici peste mai bine de un deceniu, când, cu prilejul mării comemorări din 1957 a bătăliei de la Mărășești, susținea la Academia Militară „I.V. Stalin” din București teza sovietică potrivit căreia participarea României la Primul Război Mondial ar fi avut un caracter imperialist!!! (12)

Răspunsul cel mai la îndemână la toate acestea, alături de multele necunoscute ale sufletului omenesc, este oferit de istoriografia comunistă, care afirmă că „în anii 1943-1944 (C. Vasiliu Rășcanu) s-a apropiat de forțele ce militau – sub conducerea Partidului Comunist Român – pentru înlăturarea dictaturii mareșalului Ion Antonescu și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste” (13) Generalul Vasiliu Rășcanu însuși precizează într-o autobiografie oficială din anul 1951, în care își etalează meritele de partid spre a evita marginalizarea la care era deja supus, că a intrat în Partidul Comunist, cu carnetul nr. 121, la 23 august 1944, „de față fiind tov. Gheorghiu Dej, Ana Pauker, Vasile Luca și Emil Bodnăraș” (14) Cercetarea documentelor de arhivă atestă însă mai degrabă că el s-a apropiat de cercurile comuniste abia din august 1944 la inițiativa regelui, care era interesat de colaborarea cu comuniștii în vederea evenimentelor ce aveau să ducă la înlăturarea regimului antonescian, trecerea de partea Națiunilor Unite și evitarea eventualelor represalii sovietice. Partea mincinoasă a formulărilor folosite de istoriografia comunistă constă în încercarea, reușită până la un punct, de a acredita ideea că lovitura de palat din 23 August 1944, prin care tânărul rege Mihai I se descotorosea de tutela apăsătoare a Mareșalului, ar fi fost o insurecție națională cu denumiri comunistoide tot mai sofisticate în timp, inițiată și condusă de Partidul Comunist „Român” Asociați inițial pe post de executanți minori la acțiunea de arestare a lui Ion Antonescu și a principalilor săi colaboratori, cu scopul de a obține bunăvoința Uniunii Sovietice, comuniștii, în frunte cu inginerul Ceaușu, alias Emil Bodnăraș (Bodnarenko), fost ofițer român dezertor la ruși, apoi agent sovietic parașutat în România, și-au adjudecat nu numai meritul de a fi participat la acțiune, ci și onoarea de a o fi inițiat și condus. Pentru a face credibilă o asemenea afirmație, ei i-au revendicat drept mai vechi colaboratori ai PCR pe generalul Vasiliu Rășcanu și pe colonelul (ulterior general) Dumitru Dămăceanu, adică cei ce, în preajma evenimentelor, fuseseră desemnați de rege să facă parte dintr-un comitet militar împreună cu comuniștii. Prin urmare, apropierea generalului Vasiliu Rășcanu de PCR nu data din 1943, ca opțiune personală, ci s-a produs în 1944, ca reprezentant al regelui Mihai în respectivul comitet militar.

Tot ceea ce a urmat, s-a desfășurat în logica evenimentelor impuse de ocupația sovietică. Pentru elitele românești, inclusiv cele militare, existau opțiunile de a intra în lupta de rezistență, de a părăsi țara, de a colabora cu ocupanții sovietici, sau de a se preface, prin disimulare, a colabora. În mod paradoxal, destinul cumplit al celor care au refuzat ferm colaborarea cu ocupanții sovietici și regimul comunist, preferând plutonul de execuție, temnița grea sau lagărele de muncă silnică, lasă o portiță de

înțelegere umană pentru cei ce n-au avut tăria să lupte împotriva „ciumei roșii”, ci au acceptat colaborarea cu aceasta, ori s-au încolonat cumiți ca membri în organizații precum mai vechea „Amicii URSS”, sau noua și cuprinzătoarea ARLUS. În autobiografia din 1951, generalul Vasiliu Rășcanu chiar se mândrește cu faptul de a fi fost printre fondatorii ARLUS, organizație în care era și președintele secției militare. Dată fiind lipsa de cadre valoroase de care dispunea Partidul Comunist, el a fost promovat, de asemenea, să candideze în alegerile din noiembrie 1946, devenind parlamentar din partea Blocul Partidelor Democratice. În această calitate a și participat la Conferința Interparlamentară de la Cairo din 1947. Cu trecerea timpului, mulți dintre cei care au acceptat să colaboreze mai mult sau mai puțin sincer cu „noul regim” au putut constata însă, când era deja prea târziu, că au fost folosiți ca simpli „tovarăși de drum”, ce puteau fi abandonați, sau chiar striviți atunci când nu le mai erau de niciun folos stăpânilor lor vremelnici. În această categorie a marilor naivi dăruită de însuși Lenin cu denumirea de „tovarăși de drum”, au intrat și generalul Vasiliu Rășcanu, și chiar regele Mihai! De altfel, apropierea mai degrabă de rege, decât de Partidul Comunist rezultă și dintr-o însemnare din aprilie 1947, menționată ca „zvон din public”, a lui Dudu Velicu, fost șef de cabinet al directorului Serviciului Special de Informații, Eugen Cristescu. „S-a încercat un atentat împotriva Regelui Mihai I, notează Dudu Velciu în însemnările sale zilnice. Atentatorul a fost generalul Vasiliu-Rășcanu. Acesta s-a prezentat Regelui și i-a expus misiunea pe care o are, întrebându-l în fața acestei situații ce să facă, **el înțelegând să rămână credincios dinastiei**. Regele i-a răspuns să facă ceea ce a făcut generalul Rădescu, adică să fugă în străinătate” (15) Nu știm dacă un asemenea „zvон” a avut sau nu baze reale, dar schimbarea prematură a generalului din funcția de ministru de război în primul guvern comunist al României și declinul politic ce i-a urmat par să fi avut la bază o decepție majoră a liderilor comuniști.

Dar iată și alte detalii biografice și umane care completează portretul relativ contradictoriu al acestui general român rătăcit prin hățișurile tulburi ale istoriei, datorită unei opțiuni politice fără de care ar putea fi citat acum la loc de frunte printre eroii neamului.

S-a născut la 5 septembrie 1887 la Bârlad într-o familie destul de răsărită, cu rădăcini basarabene și a murit la 19 martie 1980 în București. A parcurs, cu rezultate strălucite, toate etapele severului învățământ militar românesc din acea vreme, dublat de studii juridice absolvite, în 1929, la Universitatea din Iași, unde, peste 2 ani și-a susținut și teza de doctorat. A urcat toate treptele ierarhiei militare, de la aceea de sublocotenent până la gradul de general de armată, obținut în 1948, când a fost pensionat și trecut în rezervă. A fost, după cum am menționat deja, și ministru de război în guvernul dr. Petru Groza în perioada 6 martie 1945-29 noiembrie 1946. În loc ca această funcție să-i asigure, în continuare, ascensiunea politică, apropierea sa de Casa Regală, de care nu a înțeles să se disocieze, i-a adus marginalizarea. În autobiografia din 1951, preciza că la 1 martie 1948 fusese numit în funcția de președinte al Consiliului de Administrație al Societății Sovieto-române „Sovrom-transport”, cu sediul în str. Povernei nr.1. Ulterior a mai activat în cadrul învățământului militar și în Asociația Veteranilor de Război. Prin colaborarea sa cu comuniștii la 23 August 1944 și în guvernul dr. Petru Groza, C. Vasiliu Rășcanu a

evitat soarta cumplită a generalilor români care au luptat și pe Frontul de Est, în frunte cu fostul său comandant, faimosul general Gheorghe Avramescu, ucis cu bestialitate de sovietici chiar după ce încheiase operațiunea victorioasă de cucerire a Budapestei pe Frontul de Vest. (16)

În Primul Război Mondial, tânărul căpitan Constantin Vasiliu, care își va adăuga, în 1922 și numele Rășcanu moștenit dinspre partea mamei, comandant de companie mai întâi, apoi de batalion, s-a distins în mod deosebit prin curaj, dârzenie și iscusință militară în luptele purtate de Regimentul 3 Vânători în campania din Transilvania (1916), în prima bătălie de la Oituz, unde a și fost rănit, dar a refuzat să părăsească linia frontului, în acțiunile de consolidare a frontului din Moldova și, în cele din urmă, în marea bătălie de la Mărășești din august 1917, când a fost grav rănit în luptele pentru satul Doaga. În foaia sa calificativă de la Arhivele Militare, comandantii căpitanului Vasiliu îi fac acestuia caracterizări superlative pentru curajul, dârzenia, calmul, capacitatea organizatorică și spiritul de inițiativă, dar și pentru omenia și înțelegerea cu care își trata și își mobiliza subordonații și camarazii la luptă. (17) Intuind calitățile ieșite din comun ale tânărului ofițer, încă din timpul Școlii militare de infanterie (1905-1908), însuși generalul C. Prezan nota, în 1910: „Am văzut pe acest ofițer în mai multe ocazii anul acesta și a dovedit că merită pe deplin bunele note ce i-am dat anul trecut, pe care le mențin în totul. Este un ofițer eminent sub toate raporturile și mențin propunerea de înaintare la alegere”.(18)

Foile sale Calificative, aflate în dosarul personal de la Arhivele Militare, conțin, totodată, mărturiile impresionante ale celor doi comandanți ai Regimentului 3 Vânători, sub comanda cărora a luptat în Primul Război Mondial, colonel Epure și colonel Jujescu, (19) despre destoinicia și priceperea militară cu care locotenentul, căpitanul, apoi maiorul Constantin Vasiliu și-a condus compania, respectiv batalionul, în misiunile pe care le-a avut de îndeplinit, și în grelele lupte la care a luat parte. El și-a probat calitățile încă din primele zile și săptămâni ale războiului. O sinteză a acțiunilor și activităților sale din perioada 1916-1918, aflată, de asemenea, în dosarul personal (20), menționează că „în luptele de la 16 și 19 Septembrie de la Baldogvares și Wilmuhle (în Transilvania, n.n), în fruntea companiei sale pornește cel dintâi la atac, respingând pe vrăjmaș și reluând din mâna lui tunurile pierdute de Regimentul 16 Artilerie. Contribuie astfel în gradul cel mai mare la una din cele mai frumoase victorii ale regimentului său.

Câștigă foarte repede încrederea și dragostea șefilor, camarazilor și a soldaților săi.

În retragerea din Transilvania este lăsat mereu în ariergardă, iar la Dobolopatac este lăsat a acoperi retragerea Diviziei a 6-a.

Se achită în mod strălucit și, deși inamicul pătrunsese în spatele său prin defileul Nyon și astfel îl despărțise de trupele din urmă, reușește a se strecura prin coloanele inamice și, prin luptă, ajunge la Tabla Buții. Aici se oprește și, timp de 5 zile, rezistă cu încăpățănare inamicului ce-l ataca cu forțe mult superioare și cu artilerie, îndurând foamea și îndemnând soldații să moară la hotarul țării lor. După cinci zile, este schimbat (compania sa, de fapt) de regimentul 28 Infanterie.

Ajuns la corpul său (Regimentul 3 Vânători, n.n.), la 28 Septembrie, la gura Siriului, intră pe poziție în prima linie și, timp de o lună, stă neclintit zi și noapte, atacat de inamic, respingându-i toate atacurile și nelăsându-l să facă niciun pas înainte.

I s-a încredințat în repetate rânduri comanda batalionului II, pe care l-a condus cu pricepere și energie. S-a distins în mod deosebit în organizarea și întărirea poziției de rezistență atât la gura Siriului, cât și la vârful Bertei, prin vigilența sa, cât și activitatea continuă, nedând dușmanului nici un moment de răgaz”

Una dintre aceste acțiuni este descrisă de primul său comandant de regiment, lt. colonelul Epure, într-o notă de Foaie Calificativă. (21)

„Sănătos și robust.

Comandantul companiei a 8-a.

Este un excepțional comandant de companie, impetuos și agresiv; odată intrat în luptă, capătă imediat ascendent asupra dușmanului ce are în față.

I s-au încredințat însărcinări izolate și de o extremă greutate, de care s-a achitat în mod strălucit și brav, mai mult decât toate așteptările, făcând uz de inițiativă și personalitate.

În luptele de la 21, 22, 23 și 24 de la Șoimul i s-a încredințat comanda batalionului II, pe care l-a condus cu multă înțelepciune și cu un curaj de nedescris, a intrat în spatele pozițiunii inamice, dând trei contra atacuri în fața rețelelor de sârnă, precum și două lupte de noapte pe un teren aproape impracticabil.

Tăindu-i-se linia de retragere și fiind bătut de focul artileriei inamice din față, flanc și spate și rămânând cu un efectiv foarte redus, a păstrat pozițiunea cu încăpățănare și nu s-a retras, cu tot pericolul ce îl amenința, până nu a primit ordin.

În urma ordinului de retragere nu a părăsit pozițiunea până ce toți răniții au fost evacuați și tot armamentul oamenilor căzuți strâns.

Îl propun la înaintare excepțională la gradul de căpitan, precum și la o înaltă decorație de război”

În cuvinte de admirație și prețuire descrie comandantul Regimentului 3 Vânători și alte fapte de arme ale ofițerului Constantin Vasiliu, înaintat între timp în grad. Într-o nouă consemnare pentru Foaia Calificativă colonelul Epure scrie: (22)

„La notele date până acum căpitanului Vasiliu C. nu am decât să-i aduc noi laude. Își dezvoltă din ce în ce calități tot mai mari și mai alese. E adevăratul om de război, veșnic în linia I, unde pericolul e mai mare. De la 1 Noiembrie până la 26 i se încredințează în repetate rânduri comanda Batal. II, cu care schimbă în sector, la gura Siriului, Rgt-ul 24, apoi la vârful Bertei Rgt-ele 12 și 11. Se distinge și aici prin modul de organizare a sectorului, activitatea sa continuă nelăsând răgaz inamicului, veșnic căutând să-l lovească și să-i impună voința sa. Se recurgea la acest ofițer acolo unde situația era mai grea de (către) însuși Dl. Comandant al Diviziei 6-a. În zilele de 27-28 și 29 Noiembrie 1916, în luptele de la Pătârlagele, unde Rgt-ul asigură retragerea Diviziei 6-a, căpit. Vasiliu cu compania sa ocupă șoseaua și valea Buzăului, rezistând cu încăpățănare la un bombardament groaznic de calibru mare, respingând 9 atacuri inamice. În prima linie de tranșee, cu telefonul la ureche, observă, conduce și dirijează focul unei baterii de artilerie de-a noastră, care face ravagii în rândurile dușmanului și astfel, prin focul artileriei și rezistența de fier a companiei sale, oprește pe vrăjmaș, ce ataca cu forțe mult superioare.

De la 29 Noiembrie la 4 Decembrie 1916, în marșul de retragere formează ariergarda Rgt-lui. De la 4 Decembrie până la 12 Decembrie este din nou pe poziție la Babei Mori, est satul Dedulești, legându-se la stânga cu trupele rusești.

În luptele de la Țâmboiești, 16 și 17 Decembrie, se poartă cu bravură, respingând contra atacurile inamice și susținând retragerea Rgt-lor 10 și 24 Infanterie.

În ziua de 25 Decembrie, cu batal. II, în satul Găgești, susține retragerea Diviziei 3-a către Panciu, de care se achită în mod strălucit. La 6 și 7 Ianuarie 1917 ia parte, alături de Rgt-le 15 și 17 Inf. în lupta de la Pralea (zona Oituz, n.n.), contribuind foarte mult la cucerirea cotelor 782 și 783. Subsemnatul părăsind comanda regimentului pentru a intra în spital, Dl. Comandant al Diviziei 6-a încredințează comanda Rgt-lui căpitanului Vasiliu, deși în Regiment se găseau ofițeri mai vechi ca el. Deși ușor rănit în luptele de la Pralea, refuză a se evacua, stând pe front la comanda ce i se încredințase. La 19 Ianuarie 1917 primește ordinul a conduce Rgt-ul pe zona de refacere și a-l atașa la Divizia 5-a. Grație capacității acestui ofițer, ingenioaselor sale dispozițiuni, execută un marș de 280 de km., de la Pralea la Buimăceni, județul Botoșani, pe un ger și o zăpadă de aproape un metru, ajungând cu toți oamenii sănătoși și toate animalele și căruțele, fără a-i rămâne nimic în urmă. Pe zona de refacere, ca ajutor (al noului comandant, n.n.) depune o muncă și o râvnă neîncetată pentru reconstituirea Rgt-ului și combaterea bolilor, până cade bolnav de febră recurentă și tifos exantematic, de care se vindecă după o grea suferință.

Căpitanul Vasiliu era iubit până la adorare de către camarazii și soldații săi, fiind pururea înaintea lor, un model de vitejie și capacitate. Este capabil a conduce un batalion și chiar un regiment și am credința că va ajunge un excelent comandant. Propun a fi înaintat excepțional la gradul Maior”.

Documentele militare consemnează în continuare că, după învingerea bolii, a reluat comanda batalionului II, instruindu-l și pregătindu-l temeinic în vederea noilor lupte.

În rezumatul întocmit de Comandamentul Divizie 2-a, Serviciul de Stat Major cu privire la ofițerul Constantin Vasiliu (23), din care am mai citat, se menționează că „în luptele din 24-28 Iulie de la Doaga (sectorul Cosmești-Mărășești) se poartă cu vitejie fără seamăn și, sub un bombardament mare de artilerie, rezistă și respinge toate atacurile inamice.

Este rănit grav în ziua de 28 iulie, în piept, pe când înainta la atac în fruntea batalionului său, nevoind a părăsi câmpul de luptă decât sleit complet de puteri și adus de soldații săi.

Iese din spital cu rana nevindecată și, în loc a se duce la centrul de instrucție, unde era chemat, și a beneficia de concediul de convalescență, se duce la M.C.G. (Marele Cartier General, n. n.) și obține (permisiunea) de a veni din nou la regimentul său, pe front, la Mărășești. (...) Când cu batalionul său pe front, când în spatele poziției, maiorul Vasiliu Constantin este în continuă activitate până la încheierea armistițiului”.

Documentele menționează, de asemenea, că, începând cu 23 ianuarie 1918, dând dovadă de același curaj și spirit de inițiativă a contribuit din plin, cu batalionul său, în înfrângerea rezistenței bolșevicilor și alungarea lor peste Nistru.

Toate aceste activități și fapte de arme îndreptătesc pe deplin caracterizarea pe care i-a făcut noul comandant al Regimentului 3 Vânători din perioada Primului Război Mondial, colonelul Jujescu: „Maiorul Vasiliu este, prin excelență, om de război: priceput, cu inițiativă, viteaz și dispus totdeauna pentru luptă”.

Pentru meritele sale, a fost decorat cu numeroase ordine și medalii dintre care menționăm: „Coroana României” cu spade, în grad de cavaler, pentru curajul și devotamentul dovedite la Baldogvares, Tabla Buții și Muntele Șoimul, septembrie-octombrie 1916; „Steaua României” cu spade, în grad de cavaler, pentru bravura și destoinicia cu care și-a condus vânătorii în timpul luptelor de la Doaga din 28 iulie 1917; ordinul rusesc „Sfântul Stanislav” cl. III-a cu spade, 5/18 septembrie 1917; „Crucea comemorativă a Războiului 1916-1918” cu Baretele: Ardeal, Carpați, Tg. Ocna, Mărășești, 15 decembrie 1919; Medalia „Victoria” a Marelui Război pentru Civilizație 1916-1921, acordată la 31 decembrie 1923. Brevetele acestor ordine și medalii, ca și ale celor pe care nu le-am inserat aici se păstrează la Arhivele Naționale ale României în fondul personal care îi poartă numele. (24)

În cursul Celui de Al Doilea Război Mondial, C. Vasiliu Rășcanu deținea gradul de general de divizie. Dintre operațiunile importante la care a participat, în calitate de comandant al Divizie 1 Munte, sunt de menționat, în special, cele din peninsula Crimeea (1942), soldate cu cucerirea complexului de fortificații ce apăra orașul-port Sevastopol, principala bază de rezistență a Armatei Roșii din sudul Rusiei și de la Marea Neagră. Pentru cucerirea, cu divizia sa, a pozițiilor inamicului de la Dealul „Capela”, Zukerhut, Sapun Gora și Balaclava i-a fost conferit, în 1942, ordinul militar de război „Mihai Viteazul” cl. III-a, iar din partea armatei germane, „Crucea de Fier”, clasele I și a II-a. Pentru a doua oară a fost distins cu ordinul „Mihai Viteazul”, de data aceasta cu spade, în noiembrie 1944, pentru contribuția avută, în calitate de comandant al Corpului 5 Armată Teritorial, la succesul luptelor din 24-31 august 1944 împotriva trupelor germane din zona Ploiești-Valea Prahovei, prin care mașina de război germană a fost privată de petrolul românesc.(25) Pentru acest din urmă merit, a fost decorat și de către sovietici cu ordinul „Suvorov” clasa I. (26) Importanța politică a acestui ordin este ilustrată și de faptul că, pentru înmânarea sa, în iunie 1945, a fost invitat la Moscova, unde a fost primit în audiență de însuși „generalissimul Stalin”, dar și de Molotov și Vâșinski. Prețuirea aratăată de sovietici i-a fost de mare folos ceva mai târziu, când a căzut în dizgrația lui Gheorghe Gheorghiu Dej.

A urmat numirea sa ca ministru de război în guvernul dr. Petru Groza, impus regelui Mihai de către sovietici, funcție din care și-a pus la contribuție întreaga pricepere militară și capacitate organizatorică pentru a ajuta, împreună cu armata română, la înfrângerea mașinii de război hitleriste. A început, totodată, – nu cu suficientă convingere, se pare – acțiunea de restructurare a armatei române și de remodelare a ei pe baze ideologice și doctrinare specifice așa-ziselor „democrații populare”, pe care Uniunea Sovietică le impunea, pas cu pas, în țările ocupate. Acțiunea demarată în mandatul lui Vasiliu Rășcanu a fost continuată cu brutalitate după debarcarea sa de la conducerea ministerului, ducând la epurări masive ale vechilor cadre militare, devenite „dușmani de clasă” și la promovarea unor noi generații de ofițeri, slab pregătiți din punct de vedere militar și, mai ales, intelectual, dar cu „origine socială sănătoasă” și îndoctrinați până la îndobitocire.. Format, ca

militar, la o cu totul altă școală de gândire, generalului Vasiliu Rășcanu îi repugna, de fapt, ideea luptei de clasă. Chiar și în cuvântarea de la adunarea comemorativă de la Mărășești din 6 august 1946, unde a făcut elogiul prieteniei cu „Măreța Uniune” și al „noilor orientări” ale României, era vizibilă aprehensiunea sa pentru acest principiu fundamental al comunismului: „Sufletul ostașului rus, sovietic de azi, spunea el, este la fel ca și al ostașului român, ei sunt legați de comunitatea de sentimente înalte: iubirea de patrie și popor, dreptatea, omenia și înfrățirea tuturor, **gonind ura de clasă și naționalități**”.(27) Este greu de spus cât vor fi contribuit asemenea mici afirmații la măcinarea încrederii noilor puternici ai zilei în militarul de carieră C. Vasiliu Rășcanu. Documentele de arhivă atestă că el a rămas, totuși, implicat în problemele armatei până la 1 februarie 1948, când a fost pensionat și trecut în rezervă cu gradul de general de armată. La Arhivele Naționale ale României pot fi consultate textele unor expuneri și referate ale sale destinate educației militare și civice a noilor generații de militari. (28) Cu un scris mărunț și extrem de ordonat, el formulează învățăminte de bun simț, prin care îi îndeamnă pe tinerii ofițeri să-și însușească o înaltă pregătire militară, să-și constituie un univers de cunoștințe cât mai larg și să aibă un comportament civilizată și plin de omenie, să prețuiască onoarea și demnitatea militară. Nimic de natură ideologică! Adică exact principiile după care funcționase vechiul învățământ militar românesc.

După trecerea în rezervă s-a accentuat și mai mult conul de umbră în care C. Vasiliu Rășcanu s-a afundat. A devenit chiar o persoană incomodă din momentul în care Gheorghiu Dej, prin lichidarea grupului „deviaționist” format din Vasile Luca, Ana Pauker, Teohari Georgescu și acoliții acestora, sprijiniți de Moscova, și-a consolidat puterea și a început să-și construiască propriul cult al personalității. Unul din principalii piloni ai noului său statut era ideea că el, Gheorghiu Dej, deși închis în lagărul de la Tg. Jiu, ar fi fost cel care a conceput planurile „insurecției armate” de la 23 August 1944 și cel care ar fi condus din umbră operațiunea. Pentru acreditarea unei asemenea aberații, un grup restrâns de apropiați ai liderului comunist de la București a început o operațiune de măsluire a adevărului, căreia i-a căzut victimă și generalul Vasiliu Rășcanu, poate cel mai veridic dintre martorii evenimentelor. Cumn colonelul Dămăceanu, devenit între timp general, a găsit o formulă prin care să nu contrazică alegațiile de jure, s-a pus problema anihilării lui Vasiliu Rășcanu, a cărui memorie și ale cărui caiete de însemnări constituiau un grav pericol. Pentru a-l intimida, i-au fost retrase mai întâi ordinele și medaliile militare, i-au fost confiscate cele 5 ha de teren, repartizate în baza faptului că era cavaler al ordinului „Mihai Viteazul”, fiind mutat, de asemenea, forțat din vila de pe strada Heleșteului nr.211 din cochetul cartier bucureștean al Primăverii într-un apartament din Calea Griviței 107-109. I-a fost anulată, totodată, pensia aferentă meritelor sale militare. În cele din urmă, o echipă de „specialiști” i-a făcut o „vizită” și în apartamentul din Calea Griviței, de unde i-au fost confiscate, între altele, și caietele de memorii. „Băieții” l-ar fi și arestat desigur, dar sovieticii n-au acceptat ca un putător al Ordinului lor militar „Suvorov”, singurul, se pare, acordat unui român, să fie aruncat în pușcăriile comuniste! Generalul mai avea și „meritul” că, pe vremea când fusese ministru de război, pledase foarte convenabil Uniunii Sovietice cauza guvernului dr. Petru Groza în cadrul unei întâlniri cu ambasadorii SUA și Marii Britanii de la Moscova, veniți la București să se informeze

despre criza dintre rege și primul ministru. Aceeași poziție o reiterase și într-un interviu acordat de C. Vasiliu Rășcanu unui important corespondent al presei americane la București. După plecarea diplomaților occidentali, demnitarul român a fost sărutat de trei ori pe obraz de însuși Alexandr Vâșinski, comisarul sovietic pentru România, care i-a zis: „Bravo, Rășcanu, frumos ai vorbit!”(29)

Precum în filosofia monadologică a lui Leibnitz picătura de rouă oglindește cerul, iar ghinda cuprinde în sine viitoarea pădure, se poate spune că, viața generalului Constantin Vasiliu Rășcanu oglindește atât momentele de măreție sublimă din viața poporului român, cât și pe cele de tragedie și decădere, atât luminile, cât și umbrele destinului național. Prin rândurile de față am încercat să redăm istoriei naționale un important personaj al său, uitat sau, mai degrabă, trecut sub perfidă tăcere de istoriografia comunistă pentru vina de a fi devenit incomod pentru micul dictator roșu, care a fost Gheorghe Gheorghiu Dej, dar și pentru Nicolae Ceaușescu, cel care a demolat mitul meritelor lui Dej în ce privește 23 August 1944, încercând, în mod ridicol, să și le atribuie sie însuși! Considerăm, totodată, că partea luminoasă și eroică a vieții și personalității acestui om remarcabil poate constitui o pildă pentru actualele și viitoarele generații de militari români. Și nu numai!

NOTE

1. Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (DANIC), fond C. Vasiliu Rășcanu, dosar 31, f. 1-15;
2. „Scânteia”, seria III, an XVI, nr.596, 10 august 1946, p. 1;
3. Ibidem, inventar nr. 1764;
4. „Dreptatea”, an XXI, nr. 156, 17 august 1946, p. 1-2;
5. Ibidem, nr. 148, 8 august 1946, p. 1;
6. „Scânteia”, seria III, an XVI, nr. 593, 7 august 1946, p. 1-2;
7. DANIC, fond C. Vasiliu Rășcanu, dosar 31, f. 6;
8. Ibidem, f. 7;
9. Ibidem, f. 10-11;
10. Ibidem, f. 14;
11. Nicolae Baci, „Yalta și crucificarea României”, Editura Europa Nova, 1996, p. 151 și urm.,
12. DANIC, fond C. Vasiliu Rășcanu, dosar 34/1957, f. 1-2;
13. C. Căzănișteanu, V. Zodian, A. Pandea, „Comandanți militari. Dicționar”, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1983, p.329;
14. Arhivele Militare Române (AMR), fond „Memorii personale”, general de armată C. Vasiliu Rășcanu, nr. crt. 1213, f. 63 verso;
15. Dudu Velicu, „Biserica Ortodoxă în perioada sovietizării României. Însemnări zilnice, I. 1945-1947, Editura Arhivele Naționale ale României, București, 2004, p. 234;
16. Alesandru Dușu, Florica Dobre, „Drama generalilor români (1944-1964)”, Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 50-58; Muzeul Militar Național (MMN), colecția „Scrisori”, nr. crt. 478, f. 1-2;
17. AMR, fond „Memorii personale”, general de armată C. Vasiliu Rășcanu, nr. crt. 1213, f. 32 și urm.; MMN, colecția „Manuscrise”, nr. 548, 557, 558, 559, 561;
18. AMR, fond „Memorii personale”, general de armată C. Vasiliu Rășcanu, nr. crt. 1213, f. 12 verso;
19. Ibidem, f. 32-34 verso;
20. Ibidem, f. 37-39;
21. Ibidem, f. 32-32 verso;
22. Ibidem, f. 33-33 verso;
23. Ibidem, f. 38 verso;
24. DANIC, fond C. Vasiliu Rășcanu, dosarele: 11, 10, 9, 12, 14;
25. Ibidem, dosarele: 19, 20;
26. AMR, fond „Memorii personale”, general de armată C. Vasiliu Rășcanu, nr. crt. 1213, f. 8 verso;
27. DANIC, fond C. Vasiliu Rășcanu, dosar 31, f. 10-11;
28. Ibidem, dosar 27, f. 21-24;
29. Vartan Arachelian, „Sărutul lui Vâșinski” în „Ziua”, 23 august 2005, p. 1.

MINISTERUL DE RĂZBOIU
 Colegiul Militar

6 April 1976

5 Ani după ani au trecut și țara s'au îmbălsămit
 29 ani dela acia ce o fost pînă la batalia defez
 marșate -

Cuprîni de acelas gînt, inspirate de acelas
 sentimente, parîi noștri s'au lăsat adevărați și
 ni acasta și ne gîtim pe acaste locuri ni fote
 acuta ofeant locos și a critei complete cu vîlge
 sumpă ale veamului noștru -

Am venit să vă călăm cîmă trecutele, să
 străpungem cimentul acastei crite ce o conține
 atele vete de țiguri, să lăsam ca ^{oameni printru} ~~oameni~~
 săi caute prin aceli locuri, ca apoi să ne
 învătăm defilezul, să cîntăm și să evocăm ^{memoria}
 sură, și vîntă mîile altora, o căror fote nu
 sînt venisi ale lor, sînt legate de un sentiment comun,
 un sentiment din acela ni fote cămăi nimeni
 nu mai poate pregeta -

Școala de arti mîcînate

• Ornamentele mari ce s'au peteuit acum 29 anni
 aci și vîri s'au suris ni atalla ~~caștă~~ ^{caștă} și
 pe ca marșatei să înle ni îdîine, să țigearcă în
 noi amintea ^{noastră} ~~noastră~~ principia de dreptate și libertate
 pentru ^{noastră} ~~noastră~~ a luptat, și ^{noastră} ~~noastră~~ în ni sentimentul de

Mss. 548

No. 7

Locul de plecare Post Comandă data 16.7.97 ora 13³⁰

Comand.

R. 3. V

Către Comand.

Capitan Vasiliu

Mă cu Companiile 5 și 6 din
 acest regiment plecați imediat
 în padurea la 330 metru pentru a
 face poze direct ad și să vă deti adunare
 la cel de al doilea post. Aceste companii
 împreună cu alți 2 din Regt 7 inf
 constituie grupul de simfonie.
 Setați cu postul 1/2 din compania de
 munitii, la Post Petrușca cu restul
 răzvrătiții aici -

Comand. R. 3. V

Lt Col Jucij

Comandant
 Capul
 Oboril

Primit la ora _____ în _____ locul _____

mun. 561

№ _____

Locul de plecare _____

Comand. Reg 3 Vânători

Către Comand. Lt Vasile Comă

data 23.8 ora 6³⁰ pm
la Soimă

Veti sta cu un ordin de Lt General
si oia trimis o sectie de mitraliera
si o companie sub comanda de
Egurenca care la ora 2 noaptea
se va gasi la pozitia primului
Baba intre Iavorul Bradului si
Iv. Frantuzi care n va pune
sub ordinul de ope a va apara
opatele si eventual ii puteti trim
trebuinta si la atacul proiectat
Ordnei veti primi prin Dm Jit
la locul indicat de Lt la origina
Pr. Mreaga unde va vor sosi
in asta noapte 60 saci cartuse
1000 granate franceze, grovicio,
si o coloana de francardieri -
Stirile forte le veti trimite direct
divizia prin P. Mreaga -

Comand Reg 3 Vânători
Lt Colonel

Primit la ora _____ in _____ locu _____

Regatul României.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Brevet

*Noi Ministrul Secretar de Stat la
Departamentul Apărării Naționale adăvornim
că prin Înaltul decret N.º 1267 din 5.IV. 1946
Majestatea Sa Regele a binovocita conform
Medalia Aeronautică clasa* III-a
II-a
I-a

Domnului General de Corp de Armată

G. VASILIU RASCARU

Ministrul de Război

3- Ministrul Apărării Naționale
SUBSECRETAR DE STAT AL ARMATEI
General Comandant aviator, *E. A. Javors.*

Şeful Serviciului Personalului
S.P. Armatei

Comandor aviator,

N.º _____
anul 1946 luna Aprilie ziua 10

Branze

Mihai I

Prin grația lui Dumnezeu și victoria națională
 Rege al Românilor
 La toți de față și viitori, sănătate

Prin urmare a căpătării meritelor Generalului de Corp de Armată

CONSTANȚIE VASILIU RĂȘCANU

Ministru Secretar de Stat la Departamentul de
 Războiu

pentru droșoșia cu care a febrățișat cauza Marinei Regale
 în vederea refacerii și despolitării acesteia.

Noi îi conferim medalia „Virtutea Maritimă”
 în categoria NAVIGANT Clasa III-a, Clasa II-a și Cl. I-a.

Drept care îi dăm acest brevet mularis de Noi și înmăntat
 cu roșescul Noștru sigelua

Făc în București la 8 August 1945

Ministrul Apărării Naționale,
 Subsecretar de Stat al Marinei

Î.D. No. 2485 DIN 8 Aug. 1945
 Brevet No. 939 din 15 Aug. 1945

Amiral Pantumov

DANIC, fond C. Vasiliu Rășcanu, dos. 22/1945